

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BANJALUKA
Broj: 71 0 P 234563 23 Rev
Dana, 06.07.2023. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Biljane Tomić, kao predsjednika vijeća, Violande Šubarić i Tanje Bundalo, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice S.E.1 iz B., koju zastupa D.B., advokat iz B., protiv tuženih S.E.2. iz B., sa boravištem u Nj., M., D., koga zastupa M.M., advokat iz B., i M.J. iz S., S.C., koga u revizionom postupku zastupa G.K., advokat iz S., radi utvrđivanja bračne imovine, vrijednost spora 50.000,00 KM, odlučujući o revizijama tuženih izjavljenim protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 234563 22 Gž 2 od 09.12.2022. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 06.07.2023. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 234563 21 P 2 od 26.05.2022. godine utvrđeno je da tužiteljica ima pravo susvojine $\frac{1}{2}$ dijela na stanu broj 10 u ulica ..., B., na k.č. broj 4511 u pl. broj 2318 k.o. B.7 (u daljem tekstu: sporni stan), po osnovu zajedničke bračne imovine (stav 1. izreke), da je ništav ugovor o kupoprodaji broj OPU-... od 28.03.2008. godine u dijelu kojim je tuženi S.E.2. (u daljem tekstu: prvotuženi), raspomagao sa $\frac{1}{2}$ dijela spornog stana (stav 2. izreke), dozvoljeno je tužiteljici da se upiše kao vlasnik, posjednik i korisnik sa pravom $\frac{1}{2}$ dijela na spornom stanu, bez ikakve dalje saglasnosti i „privole“ tuženog M.J. (u daljem tekstu: drugotuženi), koji stan je upisan u izvod iz knjige uložениh ugovora o otkupu stambenih zgrada i stanova broj ... koje se vodi kod Uprave (stav 3. izreke), te su obavezani tuženi da tužiteljici solidarno nadoknade troškove parničnog postupka u iznosu od 8.959,10 KM (stav 4. izreke), dok je odbijen zahtjev za troškove preko dosuđenog iznosa (stav 5. izreke).

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjaluci 71 0 P 234563 22 Gž 2 od 09.12.2022. godine žalbe tuženih su odbijene i potvrđena prvostepena presuda, u pobijanom usvajajućem dijelu odluke o glavnoj stvari (stav 1, 2. i 3. izreke) i dijelu odluke o troškovima parničnog postupka (stav 4. izreke). Odbijeni su zahtjevi za nadoknadu troškova sastava žalbe prvotuženog u iznosu od 1.316,25 KM i drugotuženog u iznosu od 1.377,50 KM.

Blagovremeno izjavljenim revizijama tuženi pobijaju drugostepenu presudu, zbog povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, a prvotuženi i zbog povrede prava iz člana II/3. e) i k) Ustava BiH, te članova 6. stav 1. EKZLJP i člana 1. Protokola 1 uz EKZLJP, s prijedlozima da se drugostepena presuda preinači ili ukine i predmet vrati istom sudu na ponovno suđenje.

Odgovor na revizije nije podnesen.

Revizije nisu osnovane.

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužiteljice za utvrđenje da ima pravo susvojine sa ½ dijela spornog stana po osnovu zajedničke bračne imovine sa prvotuženim, da je ništav ugovor o kupoprodaji kojeg su zaključili tuženi broj OPU-... od 28.03.2008. godine u dijelu kojim je prvotuženi raspolagao sa ½ dijela spornog stana, te da se dozvoli tužiteljici da se upiše kao suvlasnik i suposjednik sa ½ dijela na spornom stanju bez saglasnosti drugotuženog.

Tokom postupka kod prvostepenog suda utvrđeno je slijedeće činjenično stanje:

da je tužiteljica sa prvotuženim zaključila brak dana 02.05.1998. godine i tokom braka su kupili sporni stan;

da je prvotuženi prvostepenom sudu podnio tužbu za razvod braka sa tužiteljicom dana 21.01.2008. godine u kojoj je naveo da je unazad dvije godine prije podnošenja tužbe bračni život postao nepodnošljiv zbog čega je došlo do faktičkog prekida bračne zajednice koju je napustila tužiteljica i da je presudom prvostepenog suda broj 71 0 P 042007 07 od 06.05.2010. godine brak razveden; da su dana 28.03.2008. godine prvotuženi kao prodavac i drugotuženi kao kupac zaključili ugovor kod notara G.G. broj OPU-..., u kojem je predmet bio troiposoban stan površine 90 m², koji se nalazi u B. u ulici ..., stan broj 10, IV sprat, na parceli označenoj kao k.č. broj 4511, upisan u pl. broj 2318 k.o. B. 7 i u knjigu uložениh ugovora o otkupu stambenih zgrada i stanova broj ... od 30.1.2008. godine (sporni stan) i da su navedenim ugovorom između tuženih bliže regulisana međusobna prava i obaveze, koje su ugovorne strane izvršile, te da je prvotuženi prilikom sačinjavanja ugovora dao podatak da je neoženjen i da je predmetna nekretnina isključivo njegovo vlasništvo; da iz izvoda iz knjige uložениh ugovora o otkupu stambenih zgrada i stanova proizlazi da je drugotuženi upisao pravo svojine na spornom stanu sa 1/1 dijela na osnovu navedenog ugovora OPU-...; da je prvotuženi saslušan kao parnična stranka izjavio da je sporni stan prodao drugotuženom uz usmenu saglasnost tužiteljice koju je dobio putem njene majke, budući da je on u tom periodu imao zabranu da sa njom kontaktira jer je bila u pritvoru, tužiteljica je u svojoj izjavi negirala da je u okolnostima koje je on naveo imala saznanje o prodaji stana, a drugotuženi je izjavio da prodavca nije poznavao i nije imao saznanja da je oženjen ni dugi niz godina nakon kupovine spornoga stana.

Polazeći od naprijed utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud je zaključio da sporni stan predstavlja zajedničku imovinu tužiteljice i prvotuženog, da nije postojala saglasnost tužiteljice za njegovu prodaju, da je prvotuženi prenio na drugotuženog više prava nego što ih ima, na koji način je postupio suprotno odredbama člana 271. stav 1, 2. i 6, 272. stav 1, 273. stav 1. i 281. stav 2. Porodičnog zakona („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 54/02, 41/08 i 63/14, u daljem tekstu: PZ), u vezi sa odredbom člana 12. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj 29/78, 39/85 i 57/89, te „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/05, u daljem tekstu: ZOO). Slijedom toga prvostepeni sud je usvojio tužbeni zahtjev za utvrđenje da sporni stan predstavlja zajedničku bračnu imovinu tužiteljice i prvotuženog, te da je zbog nedostatka saglasnosti tužiteljice ništav ugovor o kupoprodaji tog stana zaključen između tuženih, u dijelu koji pripada tužiteljici, u smislu odredbe člana 103. ZOO, slijedom čega je dozvolio tužiteljici da se na istom upiše u javne evidencije kao suvlasnik i suposjednik sa ½ dijela.

Drugostepeni sud je, odlučujući o žalbama tuženih, prihvatio kao pravilna činjenična utvrđenja i pravni stav prvostepenog suda, pa je žalbe odbio i potvrdio prvostepenu presudu.

Osporena odluka je pravilna i zakonita.

Prema odredbi člana 270. stav 5. PZ imovina koju su bračni supružnici stekli radom tokom bračne zajednice kao i prihodi iz te imovine čine zajedničku imovinu, prema članu 272. stav 1. istog zakona svakome od bračnog supružnika pripada po jedna polovina te imovine. Saglasno članu 271. stav 1. istog zakona zajedničkom imovinom bračni supružnici raspolažu sporazumno, prema stavu 2. toga člana svojim udjelom u zajedničkoj imovini jedan bračni supružnik ne može samostalno raspolagati niti ga opteretiti pravnim poslom među živima, a prema stavu 6. istoga člana na zajedničku imovinu primjenjuju se odredbe stvarnog i obligacionog prava, ako ovim zakonom nije drugačije utvrđeno. Prema odredbi člana 281. stav 1. PZ bračni supružnici zajednički posjeduju, upravljaju i koriste zajedničku imovinu, a prema stavu 2. te zakonske odredbe mogu se sporazumjeti da se jednom od njih povjeri upravljanje i korištenje ili samo upravljanje zajedničkom imovinom ili njenim dijelom.

Prema odredbi člana 103. stav 1. ZOO ništav je ugovor koji je protivan prinudnim propisima, javnom poretku ili dobrim običajima ako cilj povrijeđenog dobra ne upućuje na neku drugu sankciju ili ako zakon u određenom slučaju ne propisuje što drugo, a prema odredbi člana 109. stav 1. istog zakona na ništavost sud pazi po službenoj dužnosti i na nju se može pozvati svako zainteresovano lice.

Iz utvrđenog činjeničnog stanja u predmetnoj pravnoj stvari, koje ne može biti predmet pobijanja u revizionom postupku, prema izričitoj zabrani propisanoj odredbom člana 240. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP), proizlazi da su tužiteljica i prvotuženi zaključili brak dana 02.05.1998. godine u kojem su, između ostalog, kupili sporni stan (što nije bilo sporno tokom postupka), da je prvotuženi podnio tužbu za razvod braka 21.01.2008. godine u kojoj je naveo da su unazad dvije godine između njih poremećeni bračni odnosi i da je bračna zajednica faktički prekinuta, po kojoj je brak razveden presudom prvostepenog suda broj 71 O P 042007 07 od 06.05.2010. godine, da je prvotuženi prodao sporni stan drugotuženom dana 28.03.2008. godine ugovorom broj OPU-... zaključenim kod notara G.G. u kojem je konstatovano da je prodavac neoženjen i da je predmet prodaje njegovo isključivo vlasništvo, da je tužiteljica u tom periodu bila u pritvoru u B. i nakon toga u zatvoru u B. i K. do kraja 2014. godine, da je prvotuženi tokom postupka tvrdio da je sporni ugovor zaključio uz usmenu saglasnost tužiteljice, što je ona negirala, a drugotuženi nije imao saznanja da je prvotuženi oženjen i da je sporni stan stekao u braku sa tužiteljicom, pa je u cjelini izvršio ugovornu obavezu i upisao se kao njegov vlasnik.

Između tužiteljice i prvotuženog nije ni sporno da je predmetni stan kupljen u njihovom braku, pa je, suprotno tvrdnjama revidenata, pravilnom primjenom materijalnog prava iz odredbe članova 270. stav 5. i 272. stav 1. PZ, utvrđeno je da je on njihova zajednička imovina sa po ½ dijela.

Imajući u vidu činjenice, da je prvotuženi sporni stan prodao drugotuženom dana 28.03.2008. godine, kada su i prema njegovim tvrdnjama u tužbi za razvod braka bračni odnosi sa tužiteljicom već dvije godine bili teško poremećeni, u vrijeme kada je ona bila lišena slobode i kada mu je bilo zabranjeno da kontaktira sa njom, a prilikom sklapanja ugovora je dao podatak da je neoženjen i da je stan njegovo isključivo vlasništvo, pravilan je zaključak nižestepenih

sudova da je osnovana tvrdnja tužiteljice da prvotuženi nije imao njenu saglasnost za prodaju njenog suvlasničkog dijela spornoga stana saglasno odredbi člana 281. stav 2. PZ i da je prilikom zaključenja ugovora o njegovoj prodaji postupao suprotno odredbi člana 271. stav 1. i 2. PZ, slijedom čega je raspolaganje suvlasničkim dijelom tužiteljice ništavo prema odredbi člana 103. ZOO, u vezi sa odredbom člana 271. stav 6. PZ.

Kod takvog stanja stvari, drugostepeni sud je, suprotno tvrdnji prvotuženog u reviziji, pravilno zaključio da tužiteljica izvedenim dokazima dokazala osnovanost tužbenog zahtjeva za utvrđenje djelimične ništavosti spornoga ugovora kojim je prvotuženi raspolagao njenim suvlasničkim dijelom, pa su neosnovani svi revizioni navodi da je prilikom donošenja pobijane odluke pogrešno primijenjeno materijalno pravo iz odredbi članova 281. i 285. ZOO, budući da tužiteljica predmetnom tužbom nije temeljila svoj zahtjev na navedenim zakonskim odredbama.

Revizione tvrdnje drugotuženog da je on savjesni kupac ne mogu ishoditi drugačiju odluku u odnosu na tužiteljicu, budući da on zaštitu svojih prava po tom osnovu može zahtijevati samo od prvotuženog sa kojim je zaključio ugovor, koji je postupao kao nesavjestan ugovarač.

Razloge drugostepenog suda za odluku o tužbenim zahtjevima, u potpunosti kao pravilne prihvata i ovaj sud, pa su neosnovani i ostali revizioni navodi kojima se osporava pravilnost drugostepene presude.

Imajući u vidu naprijed navedeno neosnovano je pozivanje revidenata da je pobijana odluka zahvaćena povredama odredaba parničnog postupka iz članova 8. i 191. stav 4. ZPP koje bi bile od uticaja na njenu pravilnost i zakonitost.

Iz navedenih razloga odlučeno je kao u izreci na osnovu odredbe člana 248. ZPP.

Predsjednik vijeća
Biljana Tomić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić